

Khrystyna Moryak-Protopopova

Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki
ORCID: 0000-0003-1418-240X

Olena Bolyuch

Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki
ORCID: 0000-0003-2369-3172

**ВПЛИВ ТРАДИЦІЙ РИМСЬКОГО ПРАВА НА РЕГУЛЮВАННЯ
КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

(НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ ОКРЕМИХ ОБСТАВИН, ЯКІ ПОМ'ЯКШУВАЛИ
ПОКАРАННЯ ЗА КОДЕКСОМ 1743 Р. «ПРАВА, ЗА ЯКИМИ
СУДИТЬСЯ МАЛОРОСІЙСЬКИЙ НАРОД» ТА ЧИННИМ КРИМІНАЛЬНИМ
КОДЕКСОМ УКРАЇНИ)

Постановка загальної проблеми та зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Українська правова система належить до романо-германської правової сім'ї. У зв'язку з цим, фундаментальні засади кримінального права України, подібно до інших держав, що належать до цієї правової сім'ї, беруть свій початок із права Стародавнього Риму. На думку вчених О. А. Підпригора та Є. О. Харитонова, «довершеність системи римського права, що ґрунтувалася на ідеях природного права, засадах справедливості, порядності, добросовісності, зумовила періодично повторювані спроби відродити дух римського права, використати його найкращі вдалі знахідки та рішення»¹. У ході свого історичного розвитку українське право зазнавало помітного впливу римського права, хоча при цьому воно зберегло свої національні особливості. Зокрема, одним із джерел найвідомішої кодифікації українського права першої половини XVIII ст., кодексу 1743 року «Права, за якими судиться малоросійський народ», було класичне римське право. Сучасну правотворчість в Україні також багато в чому можна розглядати як непряму (тобто опосередковану) рецепцію римського права. Наприклад, в основу сучасних кодифікацій цивільного (Цивільний кодекс України 2003 року)

¹ О.А. Підпригора, Є.О. Харитонов, Римське право, Київ 2003, с. 3.

та кримінального права (Кримінальний кодекс України 2001 року) покладено такі засадничі принципи римського права як «справедливість, свобода, відповідальність за свої дії, рівність перед законом, верховенство права»².

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Варто зауважити, що вивченню питання щодо спільних рис класичного римського публічного права та сучасного українського кримінального права (зокрема, в контексті порівняльного аналізу обставин, які пом'якшували покарання окремим категоріям осіб, за Кодексом 1743 року та чинним Кримінальним кодексом України) в історико-правовій науці не було присвячено окремих праць. Зокрема, дане питання розглядали у своїх наукових працях такі відомі дослідники, як Бурдін В. М., Григор'єва М. Є., Макаренко А. С., Підопригора О. А., Харитонов Є. О., Хавронюк М. І., Федущак-Паславська Г. М.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Аналіз праць вищезгаданих вчених свідчить про те, що деякі аспекти питання щодо впливу традицій римського публічного права на регулювання кримінально-правових відносин в Україні були недостатньо глибоко досліджені. Це, зокрема, стосується каталогу обставин, які пом'якшували покарання за протиправні діяння, докладного опису і тлумачення змісту цих обставин як відповідно до основ класичного права Римської держави, так і згідно з принципами українського кримінального права.

Формулювання цілей статті. Основною метою запропонованої статті є дослідження впливу класичного римського права на формування кримінального права України (в контексті аналізу окремих обставин, які пом'якшували покарання, за Кодексом 1743 та чинним Кримінальним кодексом України). І для розкриття заданої мети приділено увагу вирішенню таких завдань:

1. проаналізувати окремі аспекти інституту пом'якшення покарання за злочинні діяння у класичному публічному римському праві;
2. розкрити зміст обставин, що пом'якшували покарання за протиправну діяльність згідно з положеннями «Прав, за якими судиться малоросійський народ» 1743 року;
3. здійснити порівняльний-правовий аналіз даних обставин відповідно до чинного Кримінального кодексу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Справедливість, як один із основних принципів римського права, знайшла своє відображення в кримінально-правовому інституті пом'якшення призначеного покарання. Англійський вчений Девід Ллойд Джордж, який досліджував історичний розвиток

² Г. Федущак-Паславська, Основні засади захисту порушеного права у давнину, в: Вісник Львівського університету. Серія юридична 2014/Випуск 59, с. 136.

права справедливості (в римському праві – «*aequitas*») завначав, що давньогрецький філософ Аристотель вважав «*aequitas* – засобом пом'якшення суворих вимог закону». При визначенні міри карної відповідальності римська юриспруденція застосовувала важливе положення: «У кримінальних справах усуває чи пом'якшує відповідальність те, що не має такого значення у справах приватних»³. Тож наявність дефектів психічного розвитку особи могла бути обставиною, що пом'якшувала покарання чи навіть виключала відповідальність у римському праві. Оцінювання особи злочинця (суб'єкта злочину і суб'єктивної сторони) передбачало з'ясування того, «чи міг він вчинити злочин, чи не вчиняв злочинів у минулому, чи діяв свідомо і при здоровому глузді»⁴. Тобто, при призначенні покарання та визначенні його міри, до уваги брали і ставлення особи до кримінально-караного діяння та його наслідків. Свідоме вчинення злочину каралось суворо, а божевільні (*furiosi*) могли бути виправдані.

Норми Кодексу 1743 року також визначають категорію осіб, до яких за станом здоров'я та за наявності певних умов, застосовували пом'якшення покарання. До цієї категорії законодавець відніс «людей позбавлених здорового глузду і природних дурнів» (глава XX, арт. 44, п. 2)⁵. Цих осіб з метою запобігання вчинення ними злочинів потрібно було тримати під суворим наглядом в певних місцях – «в суворому ув'язненні та під пильним контролем» (глава XX, арт. 44, п. 2)⁶. У тому випадку якщо така особа не перебувала під наглядом і вчинила злочин, то її повністю звільняли від покарання. Погляди законодавця на проблему пом'якшення покарання за непропорційні діяння (зокрема вбивство, богохульство (у тодішньому кримінальному законодавстві не існувало чіткої межі між злочином, проступком та гріхом)), були досить суперечливими і не лише залежали від психічного (духовного) здоров'я особи, а й від зовнішніх обставин, які вона із очевидних причин контролювати не могла⁷. Проте Моряк-Протопопова Х. М. зазначає, що «неосудність, як обставина, що виключала караність особи, у кодексі не застосовувалась, однак безумовне звільнення вищезгаданих осіб від такого покарання як смертна кара, відсутність необхідності для суду встановлювати наявність умислу у їхніх діяннях, свідчать про те, що законодавець намагався до певної міри

³ Д. Ллойд, *Идея права*, Москва 2002, с. 146.

⁴ О.А. Підопригора, Є.О. Харитонов, *Римське...*, с. 249.

⁵ Ю.С. Шемшученко, К.А. Вислобоков, *Права, за якими судиться малоросійський народ 1743 р.*, відп., Київ 1997, с. 383.

⁶ *Ibidem*.

⁷ О.М. Болух, *Аналіз окремих обставин, які пом'якшували покарання у кодексі 1743 р. «Права, за якими судиться малоросійський народ» та їх порівняння з положеннями чинного Кримінального кодексу України*, в: *Молодий вчений* 2019, № 4(68), с. 117–121.

пом'якшити їхню відповідальність»⁸. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності» № 270-VI був прийнятий 5 квітня 2008 р. Він конкретизував правила призначення покарання, була реалізована гуманізація законодавства щодо процедури пом'якшення покарання⁹. Зокрема, особи, які вчинили протиправні дії в стані неосудності, що зумовлена душевною хворобою, згідно з чинним Кримінальним кодексом України не є злочинцями, а, отже, не підлягають покаранню. Відповідно до пункту 2 статті 19 цього кодексу такі особи звільняються від кримінальної відповідальності, однак як запобіжний засіб за рішенням суду до них можуть бути застосовані примусові заходи медичного характеру¹⁰.

Щодо відшкодування заподіяної шкоди та дійового каяття (з'явлення зі зізнанням), то в основному джерелі пізнання римського права – «Законах XII таблиць» – згадується про ці обставини. Зокрема, в Таблиці VIII йдеться про звільнення від покарання, якщо винна особа з'явиться зі зізнанням та відшкодує заподіяні потерпілому збитки¹¹. Кодекс 1743 року також містив норми, які заохочували винного до добровільного відшкодування збитків та відшкодування заподіяної шкоди. Зокрема, відшкодування завданих збитків та усунення заподіяної шкоди, були обставинами, що пом'якшували покарання за вчинення тяжких злочинів, і підставами для звільнення від кримінальної відповідальності за малозначні (легкі) злочини. Навіть глава 22 мала назву «Про грабежі, різні шкоди і за те про нагороди»¹². У чинному Кримінальному кодексі України є також аналогічний припис, який передбачає пом'якшення покарання за злочинні діяння. А саме, в пункті 2 статті 66 Кримінального кодексу зазначено, що «добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди» чи «надання медичної або іншої допомоги потерпілому безпосередньо після вчинення злочину» пом'якшують покарання винної особи¹³. Ще однією обставиною, що знайшла втілення в нормах сучасного кримінального законодавства є з'явлення зі зізнанням (або дійове каяття). Обставинами, які пом'якшували суворість покарання у Кодексі 1743 року, визнавались випадки, коли винна особа:

⁸ Х. Моряк-Протопопова, Інститут неосудності у «Правах, за якими судиться малоросійський народ». Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні, в: Матеріали XXIV звіт. наук.-практ. конф. 7–8 лют. 2018 р., Львів 2018, Ч. 1., с. 66–67.

⁹ В.О. Туляков, А.С. Макаренко, Призначення покарання, в: Вісник Асоціації кримінального права України 2013, № 1, с. 212.

¹⁰ Кримінальний кодекс України: Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25–26, ст. 131.

¹¹ Г. Федущак-Паславська, Практикум з римського приватного права, Львів 2012, с. 226–229.

¹² Ю.С. Шемшученко, К.А. Вислобоков, Права..., с. 403.

¹³ Кримінальний кодекс України...

- 1) добровільно і до моменту, коли на неї впала будь-яка підозра, з'являлась до суду або іншого місцевого органу влади з повним і щирим каяттям у вчиненому злочині;
- 2) з повною відвертістю й без зволікань вказала на інших учасників злочину;
- 3) під час вчинення злочину відчула жалість до потерпілих і у зв'язку з цим не вчинила усього запланованого злого умислу і, особливо, утримала від цього інших учасників злочинного діяння. Тут мова іде про добровільну відмову при незакінченому злочині і як зазначає професор Бурдін В. М. (аналізуючи положення чинного кримінального закону), що у «даною нормою законодавець ніби звертається до осіб, які готують злочин або розпочали посягання, з пропозицією: відмовтесь від доведення злочину до кінця і до вас не буде жодних претензій, кримінальній відповідальності не підлягатимете.»¹⁴.

Щодо норм чинного законодавства України, то в пункті 1 статті 66 Кримінального кодексу зазначено, що «з'явлення із зізнанням, щире каяття або активне сприяння розкриттю злочину» є обставиною, що пом'якшує відповідальність¹⁵.

Вік як обставина, що могла пом'якшувати покарання, часто застосовувалась у римському праві. Саме римські юристи акцентували на необхідності диференціації відповідальності залежно від віку. Вони виділяли такі вікові категорії: а) діти до 7 років (*infantes*), які вважались не відповідальними за свої вчинки, оскільки вони не розуміли та не усвідомлювали значення своїх дій; б) діти від 7 до 14 років (*impueres*), які користувалися безкарністю, якщо вони перебували у близькому до інфантильності стані; діти у віці ближче до 14 років здебільшого підлягали покаранню 3) діти від 14 до 18 років (*minor*), а в окремих випадках і до 25 років, для яких римське право встановлювало відмінність з дорослими лише у визначенні міри покарання¹⁶. Проте, вищезазначеної диференціація часто не притримувались у випадках учинення тяжких чи особливо аморальних злочинів, коли «злість переповняє вік»¹⁷. Також варто вказати, що вік особи, яка вчинила протиправне діяння, міг бути підставою для пом'якшення покарання за Кодексом

¹⁴ В.М. Бурдін, Добровільна відмова та її кримінально-правове значення, в: Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ 2013, с. 216, http://www2.lvdu-vs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsv/04_2013/13_bvmkzp.pdf (10.04.2019).

¹⁵ Кримінальний кодекс України...

¹⁶ Детальніше про вік і його межі див. у статті: W.J. Kosior, *Index Romanorum Verborum Iuridicorum Ad Aetatem Pertinentium (Index of Roman Legal Sources Associated with Age)*, в: Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 67/2018, с. 148–169.

¹⁷ М.І. Хавронюк, Кримінально-правова система в Україні у взаємодії із зарубіжними кримінально-правовими системами (частина I), в: Вісник Асоціації кримінального права України 2015, №1, с. 38, http://nauka.nlu.edu.ua/?page_id=787 (10.04.2019)..

1743 року. У главі XX, арт. 44, п. 7 зазначається, що за вчинення вбивства, заподіяння поранення або скоєння будь-якого іншого злочину, за що передбачена смертна кара, неповнолітні (хлопці – до 16 р., дівчата – до 13 р.) від кари на горло (смертної кари) звільняються¹⁸. Положення передбачено пунктом 3 статті 66 чинного Кримінального кодексу України («вчинення злочину неповнолітнім») є обставиною, що пом'якшує відповідальність відповідно до норм сучасного кримінального права¹⁹.

Доволі суперечливою обставиною, що могла пом'якшувати покарання згідно з нормами римського права була неосвіченість. Проте у даному випадку під терміном «неосвіченість» розуміють не відсутність базових навичок, таких як вміння писати і читати, айдеться власне про усвідомлення, що вчинене особою діяння належить до проти правних²⁰. «Незнання – це розумова неволя», у випадку, «якщо людина неправильно зрозуміла зовнішній факт, і відповідно до цього розуміння спрямувала свої вчинки, то вчинок не може ставитися їй у провину і вона не підлягає осудові» – зазначає Г. Федущак-Паславська²¹. У відповідності до приписів Кодексу 1743 року неосвіченість особи могла бути обставиною, що пом'якшує покарання винної особи. Вважалося, що неосвічену особу можна обдурити, зробити жертвою, яка, не усвідомлює значення своїх дій (при цьому брали до уваги вміння писати й читати). Враховуючи загальний рівень розвитку суспільства та обов'язковість повної загальної середньої освіти такий припис у сучасному законодавстві виглядав би щонайменше дивно. Крім того, ще відомий давньогрецький філософ і вчений Аристотель казав, що ніхто не повинен виправдовувати себе незнанням закону. У загальній формі ця вимога виражалася у сентенції: «Ignorantia legis neminem excusat» («Незнання закону нікого не вибачає»)²². Тому у чинному Кримінальному законодавстві України застосовано формульований римлянами загальний принцип: «Незнання закону не звільняє від відповідальності».

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвитку в цьому напрямку. Отже, із сказаного вище можна дійти таких висновків. По-перше, традиції класичного римського права значно вплинули на історичний процес формування та розвитку інституту пом'якшення покарання в українському кримінальному праві. Зокрема, такі обставини як дефекти психічного стану здоров'я особи, відшкодування заподіяної шкоди, з'явлення зізнанням (дієве каяття), вік особи, освіченість є такими, що могли

¹⁸ Ю.С. Шемшученко, К.А. Вислобоков, Права..., с. 384.

¹⁹ Кримінальний кодекс України...

²⁰ О.М. Болух, Аналіз..., с. 117–121.

²¹ Г. Федущак-Паславська, Основні..., с. 137.

²² О.А. Підпригора, С.О. Харитонов, Римське..., с. 252.

пом'якшувати міру покарання винної особи або цілком звільнити її від юридичної відповідальності як за нормами римського права, так і за нормами українського кримінального права.

По-друге, поняття обставин пом'якшення покарання як в класичному публічному римському праві, так і в кримінальному праві України було достатньо розвинутим. Про це свідчить значна кількість наявних в римському публічному праві, Кодексі 1743 року, чинному Кримінальному кодексі України та виокремлених в процесі дослідження обставин, що пом'якшували міру покарання: наявність в особи певних дефектів духовного та розумового розвитку, які впливають на поведінку та свідомість, можливість керувати своїми діями та в повному обсязі відповідати за їхні наслідки; відшкодування збитків та усунення завданої шкоди, що спрямоване на виправлення поведінки винної особи та усвідомлення нею розмірів заданої потерпілому шкоди; з'явлення зі зізнанням (дійове каяття) як результат визнання власної провини та щире розкаяння у вчиненому; вік злочинця (малоліття та похилий вік); неосвіченість як брак базових, що могло впливати на прийняття раціональних і виважених рішень.

По-третє, ґрунтовне вивчення питання щодо обставин, які пом'якшували покарання в історико-правовому аспекті, є дуже важливим для розуміння сучасного кримінального законодавства України та прогнозування його розвитку в майбутньому. Як свідчать результати дослідження, в Кодексі 1743 року та чинному Кримінальному кодексі України 2001 року є багато схожих (інколи майже ідентичних, а значно рідше відмінних за змістом положень). Неосвіченість є обставиною, що пом'якшувала покарання лише в римському публічному праві та «Правах, за якими судиться малоросійський народ», проте вона відсутня у Кримінальному кодексі України («Незнання закону не звільняє від відповідальності»). Проте такі обставини як стан психічного здоров'я (ст. 19 ККУ), відшкодування збитків, усунення заподіяної шкоди (п. 2 ст. 66 ККУ), недосягнення віку з якого настає кримінальна відповідальність (п.3 ст. 66 ККУ), з'явлення зі зізнанням (п. 1 ст. 66 ККУ) є такими, що пом'якшують покарання за вчинення протиправних дій як згідно з нормами класичного публічного права, положеннями чинного Кримінального кодексу України, так і згідно з кодексом 1743 року «Прав, за якими судиться малоросійський народ»²³. У процесі реформування сучасного кримінального законодавства України доцільним є вивчення і врахування багатого історичного досвіду, зокрема звернення до положень Кодексу 1743 року. Глибоке подальше дослідження важливої пам'ятки права України XVIII століття допоможе сучасному законодавцю уникнути помилок минулого та врахувати всі пози-

²³ Кримінальний кодекс України...

тивні аспекти попередньої кодифікації з метою вдосконалення чинного Кримінального кодексу України²⁴.

По-четверте, традиції класичного римського права значно вплинули на історичний процес формування та розвитку інституту пом'якшення покарання в українському кримінальному праві. Зокрема, такі обставини як дефекти психічного стану здоров'я особи, відшкодування заподіяної шкоди, з'явлення зі зізнанням (дієве каяття), вік особи, освіченість є такими, що могли пом'якшувати міру покарання винної особи або цілком звільняти її від юридичної відповідальності як за нормами римського права, так і за нормами українського кримінального права (згідно з окремими положеннями кодексу 1743 року «Права, за якими судиться малоросійський народ» та чинного Кримінального кодексу (за винятком «неосвіченості»)). І хоча могутня Римська держава вже давно припинила своє існування, проте її правові традиції продовжують існувати, що засвідчується фактором використання багатьох ідей та дещо модернізованих положень класичного римського права як першоджерела більшості класичних кодифікацій країн Європи.

Бібліографія

- Kosior W.J., *Index Romanorum Verborum Iuridicorum Ad Aetatem Pertinentium (Index of Roman Legal Sources Associated with Age)*, в: Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 67/2018.
- Боллох О.М., Аналіз окремих обставин, які пом'якшували покарання у кодексі 1743 р. «Права, за якими судиться малоросійський народ» та їх порівняння з положеннями чинного Кримінального кодексу України», в: Молодий вчений 2019, № 4(68).
- Бурдін В.М., Добровільна відмова та її кримінально-правове значення, в: Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ 2013, http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsy/04_2013/13_bvmkprz.pdf (10.04.2019).
- Кримінальний кодекс України: Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25–26.
- Ллойд Д., *Идея права*, Москва 2002.
- Моряк-Протопопова Х., Інститут неосудності у «Правах, за якими судиться малоросійський народ». Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні, в: Матеріали XXIV звіт. наук.-практ. конф. 7–8 лют. 2018 р., Львів 2018, Ч. 1.
- Підпригора О.А., Є.О. Харитонов, *Римське право*, Київ 2003.
- Туляков В.О., Макаренко А.С., Призначення покарання, в: Вісник Асоціації кримінального права України 2013, № 1.
- Федушак-Паславська Г., Основні засади захисту порушеного права у давнину, в: Вісник Львівського університету. Серія юридична 2014/Випуск 59.
- Федушак-Паславська Г., *Практикум з римського приватного права*, Львів 2012.

²⁴ О.М. Боллох, Аналіз..., с. 117–121.

Хавронюк М.І., Кримінально-правова система в Україні у взаємодії із зарубіжними кримінально-правовими системами (частина I), в: Вісник Асоціації кримінального права України 2015, №1, с. 38, http://nauka.nlu.edu.ua/?page_id=787 (10.04.2019).

Шемшученко Ю.С., Вислобоков К.А., Права, за якими судиться малоросійський народ 1743 р., відп., Київ 1997.

WPLYW TRADYCJI PRAWA RZYMSKIEGO NA REGULACJE ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ NA UKRAINIE

(NA PRZYKŁADZIE ANALIZY PEWNYCH OKOLICZNOŚCI ŁAGODZĄCYCH ZAWIERAJĄCYCH
SANKCJE KARNE NA PODSTAWIE ZASAD KODEKSU 1743, *PRAW, NA PODSTAWIE KTÓRYCH
TOCZY SIĘ MAŁY ROSYJSKI SPÓR SĄDOWY* ORAZ ZASAD OBOWIĄZUJĄCEGO KODEKSU
KARNEGO UKRAINY)

Streszczenie

W artykule przedstawiono wyniki badań niektórych aspektów instytucji łagodzenia kary w publicznym prawie rzymskim, które znajdują odzwierciedlenie w przepisach jednej z najbardziej znanych kodyfikacji prawa ukraińskiego pierwszej połowy XVIII w. – *Prawa, w ramach których toczy się mały rosyjski spór sądowy*, a także w obowiązującym Kodeksie karnym Ukrainy. Zbadano główną listę okoliczności łagodzących w ramach Kodeksu z 1743 r., przeprowadzono analizę prawnokarną powyższych okoliczności z uwzględnieniem historycznych cech współczesnego systemu prawnego. Przeprowadzono analizę porównawczą treści podstawowych zasad klasycznego prawa rzymskiego, niektórych przepisów *Praw, w ramach których toczy się mały rosyjski spór sądowy* oraz przepisów obowiązującego Kodeksu karnego Ukrainy w zakresie łagodzenia kar dla niektórych kategorii osób, do których mogłoby to mieć zastosowanie. We wnioskach wskazano znaczenie klasycznego prawa rzymskiego i jego roli w procesie kształtowania instytucji prawa karnego Ukrainy w długim okresie historycznym.

Słowa kluczowe: recepcja prawa, przestępczość, odpowiedzialność karna, prawo, *aequitas*

INFLUENCE OF TRADITIONS OF ROMAN LAW ON THE REGULATION OF CRIMINAL LIABILITY IN UKRAINE

(ON THE EXAMPLE OF ANALYSIS OF CERTAIN MITIGATING CIRCUMSTANCES CONTAINING
CRIMINAL PUNISHMENT UNDER THE PRINCIPLES OF CODE 1743, “RIGHTS, UNDER WHICH LITTLE
RUSSIAN LITIGATE” AND THE PRINCIPLES OF THE VALID CRIMINAL CODE OF UKRAINE)

Summary

This article presents the results of the study of certain aspects of the institution of mitigation of punishment in public Roman law, which are reflected in the provisions of one of the most famous codifications of the Ukrainian law of the first half of the XVIII century “Rights, under which the Little Russian litigate”, as well as in the valid Criminal Code of Ukraine. The main list of mitigating

circumstances under Code 1743 was studied, a criminal-legal analysis of the above circumstances was carried out taking into account the historical features of the contemporary legal system. This article contains a detailed description of the aforementioned circumstances that have mitigated punishment in accordance with the provisions of Code 1743, the illegal and factual contentis disclosed. The scientific views of various scholars (in particular, such as Burdin V. M., Grigoriev M. Y., Podoprigora O. A., Kharitonov E. A., Tulyakov V. O., Makarenko A. S., Fedushchak-Paslavskaya G. M., Havronuk M. I.) who investigated the conditions for mitigating punishment under the provisions of Code 1743 have been considered. A comparative analysis of the contents of the basic principles of classical Roman law, the certain provisions of “Rights, under which the Little Russian litigate”, and the provisions of the valid Criminal Code of Ukraine regarding mitigation of punishment for certain categories of persons to whom it could be applied have been carried out. The conclusionis drawn about the importance of the significance of classical Roman law and its role in the process of forming the institution of the Criminal law of Ukraine over a long historical period.

Keywords: reception, crime, criminal responsibility, law, appearance with confession, acquitas